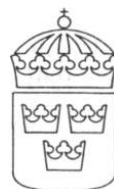

Riksdagens protokoll

1991/92:9

Torsdagen den 10 oktober

Kl. 14.30 – 14.34

Protokoll
1991/92:9

1 § Anmälan om partiernas företrädare i talmanskonferensen

Med stöd av 1 kap. 7 § och 7 kap. 12 § riksdagsordningen hade partigrupperna till talmannen anmält följande personer att utgöra partiernas företrädare i talmanskonferensen:

Jan Bergqvist (s)
Lars Tobisson (m)
Lars Leijonborg (fp)
Rosa Östh (c)
Göran Hägglund (kds)
Ian Wachtmeister (nyd)
Bertil Måbrink (v)

Till suppleanter hade nominerats:

Oskar Lindkvist (s)
Wiggo Komstedt (m)
Jan-Erik Wikström (fp)
Bengt Kindbom (c)
Liisa Rulander (kds)
Johan Brohult (nyd)
Annika Åhnberg (v)

Talmannen förklarade de anmälda personerna utsedda till partigruppsföreträdare och suppleanter i talmanskonferensen för tiden till dess nästa lagtima riksmöte börjar.

2 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Gunnar Björk* (c) ansökt om ledighet för fullgörande av uppdrag som statssekreterare under tiden fr.o.m. den 10 oktober 1991 t.o.m. den 5 oktober 1992.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Karin Starrin* (c) skulle tjänstgöra som ersättare för *Gunnar Björk*.

3 § Meddelande om vissa kompletteringsval

Talmannen meddelade

dels att kristdemokratiska samhällspartiet på grund av uppkomna vakan-
ser anmält *Dan Ericsson* i Kolmården till ny ledamot i valberedningen efter
Mats Odell och *Ingvar Svensson* till ny suppleant i valberedningen efter *Dan*
Ericsson i Kolmården,

dels att centerns riksdagsgrupp som suppleant i finansutskottet under
Gunnar Björks ledighet anmält hans ersättare *Karin Starrin*,

dels att folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp anmält *Lola Björkquist* som
suppleant i utrikesutskottet fr.o.m. den 12 oktober under *Karl-Göran*
Biörsmarks ledighet.

Talmannen förklarade utsedda till

ledamot i valberedningen

Dan Ericsson i Kolmården (kds)

suppleant i valberedningen

Ingvar Svensson (kds)

suppleant i finansutskottet

Karin Starrin (c)

suppleant i utrikesutskottet

Lola Björkquist (fp) fr.o.m. den 12 oktober

4 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 4 oktober.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Redogörelse

1991/92:4 till utrikesutskottet

Motionerna

1991/92:So3 – So6 till socialutskottet

Anmälades och bordlades

Förslag

1991/92:11 Riksdagens revisorers förslag angående effektiviteten i förvaltningen av svenskt utvecklingsbistånd

7 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 9 oktober

1991/92:4 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till socialministern om statistik om svensk alkoholkonsumtion:

Sveriges alkoholpolitiska brister avslöjas årligen i Systembolagets redovisning över hur mycket alkohol som konsumeras i landet. Uppgifterna baseras nu i huvudsak på Systembolagets försäljning. År 1990 t.ex. gick konsumtionen ner 4,2 %, enligt nämnda källa. Med denna uppgift skryter vi utomlands, trots att allt flera inser och förstår att siffrorna inte stämmer!

Hembränningen, som borde vara rena bomben i all alkoholpolitik, bara ökar och det lavinartat! Att detta endast och enbart är en effekt av vår prispolitik på alkohol tycks de ansvariga totalt strunta i.

Inkl. mörkertalen (hembränning, turistsprit, hemtillverkade viner, polsk spritkommers i Skåne etc.) torde det i stället handla om en alkoholkonsumtion på ca 10 liter per capita eller kanske ännu mer. Dessa förmodligen realistiska siffror ger Sverige en mindre smickrande placering på världslistan och dessutom ett mindre "skrytutrymme" utomlands.

Är socialministern beredd att medverka till en statistik som redovisar realistiska uppgifter om alkoholkonsumtionen?

1991/92:5 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till finansministern om den svenska lotterilagstiftningen:

I stort sett samtliga europeiska länder, utom Sverige och Albanien (!), tillåtes eller planeras tillåtas spel på kasino enligt internationella regler. Samma gäller för spel på s.k. enarmade banditer och andra typer av automatspel. T.ex. i Norge driver Röda korset en landsomfattande kedja av automatspel.

Skälen till att vi i Sverige förbjudit ovan nämnda spelformer är att beslutsfattarna ansett de sociala konsekvenserna vara alltför negativa för medborgarna. Att övriga Europa, där vill vi bli medlemmar, fungerar trots kasinon och andra spelformer verkar ha förbigått av majoriteten av Sveriges politiker!

De sociala skälen som åberopas i Sverige saknar förankring i verkligheten. Vi tillåter nämligen spelformer, i statlig regi (!), vilka borde ha vida översti-

gande sociala konsekvenser än de ovan nämnda spelformerna! T.ex. kan man köpa Trisslotter på tusentals försäljningsställen runt om i landet där vinster på upp till 1 000 kr. betalas ut kontant och omedelbart. "Enarmade banditer" framstår alltså som oskyldiga lamm jämfört med många av i statlig regi bedrivna lotterier.

Är finansministern beredd att medverka till en internationalisering av den svenska lotterilagstiftningen?

1991/92:6 av *Guðrún Schyman* (v) till försvarsministern om det militära försvarets kostnader och omfattning:

Det svenska försvaret kostar drygt 35 miljarder kronor per år. Detta skulle räcka för att rena hela Östersjön.

Sverige köper i år fyra ubåtar för 800 milj.kr. styck. Kostnaderna för en ubåt räcker till att rädda samtliga Norrlands sjöar från förurning.

Drygt 23 % av statens totala forskningsanslag gick 1989 till militär forskning. Samma år gick bara 4 % till miljö- och energiforskning.

Sverige sålde vapen för 1 100 milj.kr. till Indien 1990. Samma år gav vi Indien 380 milj.kr. i bistånd. Biståndet fick vi tillbaka tre gånger om genom vapenexporten. Indiens fattiga betalade den svenska krigsindustrin och subventionerade försvaret.

230 värnpliktiga soldater kostar 50 milj.kr. varje år. Det är vad svenska staten ger cancerforskningen under ett helt år.

Militärövningen Nordanvind 1991 kostade 300 milj.kr. Den summan täcker daghemskostnader för 6 000 barn under ett år.

Det svenska försvaret kostar 90 milj.kr. varje dag. Summan motsvarar 545 nyanställda sjukvårdsbiträden i långvården.

Under de tre senaste åren har militärutgifterna i världen minskat. Hundratusentals militärer har blivit arbetslösa.

Krigsindustrin är världens största krisindustri och hundratusentals arbetare friställs. Varifrån kommer föreställningen att Sverige skulle kunna stå utanför denna utveckling?

Efter demokratiseringen i östra Europa, Warszawapaktens upplösning och efter minskade militärutgifter i USA, Sovjet och flertalet andra europeiska stater under flera års tid, borde också de sista argumenten för att öka Sveriges militärutgifter ha fallit. Men inte! I regeringsdeklarationen aviseras höjda försvarsutgifter och ett fullföljande av JAS-projektet!

Mina frågor är:

1. Hur ser den säkerhetspolitiska bedömning ut som motiverar höjda militärutgifter i Sverige?
2. Hur ser den säkerhetspolitiska bedömning ut som motiverar en fortsatt miljarddrullning till JAS-projektet?

1991/92:7 av *Guðrún Schyman* (v) till bostadsministern om åtgärder mot främlingsfientlighet:

Ett stort antal terroristdåd har förövats mot flyktingförläggningar runt om i Sverige. I årets skolval har högerextrema partier fått ökat stöd. Intervjuun-

dersökningar, genomförda av Centrum för invandrarforskning vid Stockholms universitet, visar att svenska ungdomar mellan 16 och 21 år blivit mer intoleranta mot invandrare. År 1990 tyckte t.ex. 75 % av ungdomarna att bestämmelserna om invandring till Sverige borde bli strängare, mot 44 % år 1987.

Docent Charles Westin, expert på invandrarfrågor vid Stockholms universitet, sade i en intervju i Svenska Dagbladet 30 september i år att det är en kombination av faktorer som ligger bakom den tilltagande främlingsfientligheten, men att regeringens åtstramning av flyktingpolitiken i december 1989 varit avgörande och givit legitimitet åt främlingsfientliga grupper. En annan faktor är den misslyckade flyktingmottagningen. En påtvingad sysslolöshetsperiod är psykiskt skadlig för de asylsökande och underblåser främlingsfientlighet hos dem som inte förstår att de som väntar faktiskt är förbjudna att arbeta.

Ungdomskommittén presenterade i augusti sitt betänkande om invandrarungdomarnas situation i samhället. Det är en i långa stycken skrämmande läsning. Så är t.ex. andelen elever som lämnar grundskolan med ofullständiga betyg flera gånger större bland ungdomar med invandrarbakgrund, jämfört med dem som är födda.

Arbetslösheten är mer än tre gånger så hög för utomnordiska medborgare som för befolkningen i övrigt. Också bland andra generationens invandrarungdomar är arbetslösheten väsentligt högre än genomsnittet.

Arbetsmarknaden är präglad av stark skiktning mellan invandrare och svenskar. Invandrarna är kraftigt överrepresenterade inom tillverknings- och serviceyrken, men underrepresenterade inom alla andra yrkesområden. De utomnordiska invandrararnas arbetskraftsdeltagande har minskat dramatiskt under 1980-talet.

En undersökning refererar en anonym arbetsförmedlare i Södertälje: "Att de är assimilerade spelar ingen roll. Det räcker med att de säger sitt namn så blir de nobbade. Våra två största företag, Saab-Scania och Astra, är mycket knepiga. Framför allt nu." I LO-tidningen nr 22 beskrivs hur företagen för ett par år sedan föredrog att lösa bristen på arbetskraft med import av arbetskraft från Norge, för att slippa anställa invandrare.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag ställa följande frågor:

1. Avser regeringen att i enlighet med förslag av utredningen för åtgärder mot etnisk diskriminering föreslå kriminalisering av organiserad rasism och stöd åt att organiserad rasism samt rasistiska inslag i brott görs till särskild straffskärpningsgrund?
2. Kommer regeringen att föreslå lagstiftning mot etnisk diskriminering på arbetsmarknaden?
3. Är regeringen beredd att vidta snabba åtgärder för att asylsökande skall få rätt att arbeta under väntetiden?
4. Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta på skolans område, för att motverka de redan nu existerande tendenserna till ökande främlingsfientlighet och rasism?
5. Tänker regeringen vidta åtgärder med anledning av uppgifterna om att

en hög andel ungdomar med invandrarbakgrund går ut grundskolan utan fullständiga betyg?

1991/92:8 av *Hans Göran Franck* (s) till utrikesministern om Palestinafrågan:

Amnesty International och B'Tselem (The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories) har nyligen offentliggjort rapporter om kränkningar av mänskliga rättigheter i av Israel ockuperade områden.

Såväl Amnestys som B'Tselems rapport innehåller ett stort antal fallbeskrivningar. Det råder inte något tvivel om att tortyr och annan brutal behandling fortfarande används i stor omfattning vid förhör under de första veckorna mot misstänkta för allvarigare brott och/eller överträdelser av ockupationsdekreten. Särskilt allvarliga är de redovisade fall som lett till dödsfall i samband med polisförhör. Framför allt begås kränkningar mot mänskliga rättigheter vid förhör mot misstänkta vars fall behandlas av militärdomstolar. Systemet med militärdomstolar undergräver elementära krav på rättssäkerhet.

Misstänkta kan inte sällan på lösa grunder hållas i fängsligt förvar upp till 18 dagar utan att ställas inför domstol. Deras advokater och släktingar är ofta inte tillåtna att besöka dem, vilket skapar förutsättningar för godtyckliga arresteringar, tortyr och annan brutal behandling.

Erkännande är ofta den enda bevisning som förebringas mot de anklagade och myndigheterna gör sällan undersökningar av klagomål om framtvingade bekännelser.

Trots att Israel har ratificerat konventioner mot tortyr m.m. och lovat att vidta åtgärder mot överträdelserna är situationen fortfarande mycket allvarlig.

En mycket oroväckande aspekt på situationen på Västbanken och i Gaza är de militära ockupationsstyrkornas uppträdande. För tre år sedan räknades antalet dödade palestinier till omkring 200, i dag överstiger siffran 800.

Kollektiv bestraffning, deportation och förstörelse av invånarnas egendom genomförd av ockupationsstyrkor är förbjudet enligt en tillämplig Genèvekonvention. Förbrytelser av detta slag fortsätter och nya fall förekom under juli och augusti 1991.

De israeliska bosättningarna på Västbanken och i Gaza har ökat mycket kraftigt under senaste tiden. De avancerade planer, som finns i det av Ariel Sharon ledda bostadsdepartementet, kan omöjliggöra en fredlig lösning. De israeliska bosättarna lägger beslag på stora delar av markområdena på Västbanken och i Gaza. Hela denna bosättningspolitik står i klar strid med folkrätten.

Det finns bara en utväg ur denna situation: ockupationen måste upphöra. De israeliska ockupationsstyrkorna måste helt dra sig tillbaka från Västbanken och Gaza.

En internationell Mellanösternkonferens måste komma till stånd utan vidare dröjsmål där man från såväl israelisk som palestinsk sida själv bestämmer sin representation. Utan PLOs medverkan i och stöd till en palestinsk delegation är inte någon varaktig fredlig lösning möjlig.

Alla politiskt frihetsberövade måste friges och deportationsbesluten upphävas.

Effektiva åtgärder måste vidtas för att stoppa tortyren och den brutala behandlingen. De rekommendationer – grundade på tortyrkonventionen – som Amnesty International och B'Tselem har gjort måste bli föremål för största möjliga uppmärksamhet.

Kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i allmänhet och användning av tortyr i synnerhet är enligt väl dokumenterat material vida större i Israels grannländer, exempelvis Syrien, Irak och Iran. Men det är särskilt allvarligt att ett land som gör anspråk på att vara demokratiskt använder metoder som tillämpas i diktaturstater. Israels berättigade krav på säkerhet kan inte realiseraras genom metoder av ockupation och förtryck. Det förvärrar endast situationen.

Givetvis måste övergrepp och terroråd som begås mot Israel också fördömas.

Det ömsesidiga våldet är en följd av att parterna inte genomför en nödvändig och möjlig fredlig lösning.

De humanitära insatserna till den palestinska befolkningen, inte minst från Sverige, har förbättrats men behöver ytterligare förstärkas. Detta gäller framför allt sjukvård och handikappvård.

Katastrofsituationen inom sjuk- och hälsovård är allvarlig. Den kommer att bestå också under nästa år. Viktiga institutioner, som Sverige lämnat tidsbegränsade bidrag till, riskerar att bli nedlagda. Det är därför mycket angeläget att ytterligare katastrofbistånd lämnas under kommande budgetår.

Bevakningen och stödinsatserna på MR-området behöver utökas. Goda förutsättningar ges genom samarbete med verksamma MR-organisationer. Av särskilt intresse är att även UNWRA breddat sin verksamhet till att även omfatta mänskliga rättighetsfrågor.

UNWRA spelar en stor och viktig roll för palestinierna. Genom sin integritet och självständighet är organisationen omistlig. Den kommer att behövas under lång tid till skydd för den palestinska befolkningen.

Alla skolor som nu är stängda måste genast öppnas. Detta gäller även universiteten som i större utsträckning stängts än vanliga skolor.

Alla FNs medlemsländer har ett ansvar för en fredlig lösning av konflikterna i Mellanöstern. Stormakterna och främst USA har ett särskilt stort ansvar för att denna fredliga lösning äntligen uppnås. Den ekonomiska press som USA kan utöva mot Shamirs regering blir av allt att döma avgörande för den fortsatta utvecklingen.

På grund av det anförda får jag ställa följande frågor till utrikesminister Margaretha af Ugglas:

1. Vilka åtgärder vill regeringen medverka till för upphörande av ockupationen av Västbanken och Gaza samt för ett stopp av kränkningarna av de mänskliga rättigheterna?
2. Stöder regeringen en internationell Mellanösternkonferens där man från israelisk och palestinsk sida är representerade med delegationer, vars sammansättning de själva bestämmer?
3. Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att medverka till att de

israeliska bosättningarna stoppas i östra Jerusalem, på Västbanken och i Gaza?

4. Avser regeringen att föreslå förstärkningar av de humanitära insatserna för den palestinska befolkningen på sjukvårds- och MR-områdena?
5. Är regeringen beredd att vidta särskilda åtgärder för att medverka till att alla universitet och skolor varaktigt öppnas i de ockuperade områdena?

8 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställdes

den 9 oktober

1991/92:13 av *Göran Magnusson* (s) till jordbruksministern om etanolproduktionen i Sverige:

Lantbrukarna har långt framskridna planer på att inom ramen för omställningsprogrammet för svenskt jordbruk starta etanolproduktion. Något avgörande beslut har hittills inte tagits.

Vilka ytterligare åtgärder är statsrådet och regeringen beredda att vidta för att genom sådan etanolproduktion kunna medverka dels till sysselsättning inom jordbruket, dels till att bevara det öppna landskapet?

1991/92:14 av *John Andersson* (v) till arbetsmarknadsministern om arbetslösheten i Norrlands inland:

Den ökande arbetslösheten slår hårt mot vår norra landsända och då främst dess inland. I t.ex. Dorotea var arbetslösheten i september ca 8 % och bland ungdom 18–24 år ca 20 %. Skall "Hela Sverige leva" måste nu speciella insatser sättas in i sådana områden som t.ex. Dorotea.

Med hänvisning till ovanstående vill jag ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Är arbetsmarknadsministern beredd att ta nödvändiga initiativ för att sådana insatser snabbt kommer till stånd?

1991/92:15 av *Gudrun Schyman* (v) till socialministern om utbyggnaden av barnomsorgen:

Vid årsskiftet 1991-1992 går tidsfristen ut som kommunerna fått av riksdagen för att alla förskolebarn som behöver en barnomsorgsplats skall få detta. Riksdagsbeslutet innebar även att alla förskolebarn skall få möjlighet till någon form av pedagogisk verksamhet, antingen i en öppen förskola eller i deltidsförskola.

Enligt uppgift har över hälften av kommunerna inte klarat av den beslutade utbyggnaden.

Min fråga är:

Avser socialministern att vidta några åtgärder för att verkställa riksdagens beslut?

Prot. 1991/92:9
10 oktober 1991

1991/92:16 av *Gudrun Schyman* (v) till socialministern om fri abort:

Regeringsdeklarationens något diffusa beskrivning av "människolivets helgd" förankrad i "den kristna etiken" kräver klargöranden. Bl.a. har RFSU uttalat sin oro över att detta kan uppfattas som ett krav på abortförbud.

Min fråga är:

Kan socialministern garantera att rätten till fri abort inte kommer att inskränkas?

1991/92:17 av *Bengt Hurtig* (v) till industriministern om Karlsborgs bruk:

Mot bakgrund av det förslag angående utvecklingen vid ASSI Karlsborg som personalorganisationerna väckt och som benämns KP 92 torde ASSIs koncernledning ha anledning att avvakta med slutgiltigt beslut om den unika åtgärden att lägga ned pappersbruket. KP 92 visar på möjligheter till god lönsamhet för pappersbruket.

En nedläggning måste från ägarnas sida också vägas mot de mycket stora samhällsekonomiska kostnader som en nedläggning av pappersbruket medför. ASSI Karlsborg är en viktig del av näringslivet i landsändan och har stor betydelse för såväl skogsbruk som transportnäringen.

Jag vill därför fråga industriministern:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att stödja vidareförädlingen vid Karlsborgs bruk?

1991/92:18 av *Hans Göran Franck* (s) till utrikesministern om Sydafrika:

Under senare tid har vi kunnat iaktta hur vissa framsteg görs i processen för ett demokratiskt icke-rasistiskt Sydafrika. Å andra sidan förekommer mycket oroande rapporter om att våldet fortsätter i landet och att Sydafrikas regering och myndigheter inte bara ekonomiskt stöder organisationer som provocerar fram våldet utan även genom underrättelsetjänst och specialstyrkor inom armé och polis styr våldsaktiviteten.

I regeringsdeklarationen sägs endast: "Vi stöder arbetet mot apartheid och för frigörelsen i södra Afrika." Däremot berörs inte sanktionsfrågan.

Det är nödvändigt att fortsätta med våra påtryckningar främst i form av sanktioner till dess apartheid är totalt avskaffad och en demokratisk icke-rasistisk utveckling i Sydafrika säkrats.

I anledning härav får jag fråga utrikesminister Margaretha af Ugglas:

Är regeringen beredd att upprätthålla de svenska sanktionerna till dess en demokratisk och icke-rasistisk utveckling säkrats?

Prot. 1991/92:9
10 oktober 1991

9 § Kammaren åtskildes kl. 14.34.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/ Gunborg Apelgren

Torsdagen den 10 oktober

1 § Anmälan om partiernas företrädare i talmanskonferensen	1
2 § Ledighet	1
3 § Meddelande om vissa kompletteringsval	2
4 § Justering av protokoll	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Bordläggning	3
7 § Anmälan om interpellationer	
1991/92:4 av Sten Andersson i Malmö (m) till socialministern om statistik om svensk alkoholkonsumtion	3
1991/92:5 av Sten Andersson i Malmö (m) till finansministern om den svenska lotterilagstiftningen	3
1991/92:6 av Gudrun Schyman (v) till försvarsministern om det militära försvarets kostnader och omfattning	4
1991/92:7 av Gudrun Schyman (v) till bostadsministern om åtgärder mot främlingsfientlighet	4
1991/92:8 av Hans Göran Franck (s) till utrikesministern om Palestinafrågan	6
8 § Anmälan om frågor	
1991/92:13 av Göran Magnusson (s) till jordbruksministern om etanolproduktionen i Sverige	8
1991/92:14 av John Andersson (v) till arbetsmarknadsministern om arbetslösheten i Norrlands inland	8
1991/92:15 av Gudrun Schyman (v) till socialministern om utbyggnaden av barnomsorgen	8
1991/92:16 av Gudrun Schyman (v) till socialministern om fri abort	9
1991/92:17 av Bengt Hurtig (v) till industriministern om Karlsbors bruk	9
1991/92:18 av Hans Göran Franck (s) till utrikesministern om Sydafrika	9

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992

1991-1992